

NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 12977

DI ROBINZONS FUN DEM

G. A. (Georgii Alekseevich) Ushakov

•

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x101, or by email at cmadsen@bikher.org.

ג. זאקען

אין די שטאט פון זאקען

די ראיאנס פונעם זאקען-אידל

זאקען 3 אינגא פארזאק

13/11/18

שול-און פיאָנערן-ביבליאָטעק

ג. אושאקאָוו

די ראַבינזאַנס פונעם
ווראנגעל-אינדזל

י. די. ש. — אי. שטולמאן

№ 94

מעלוכע-פארלאג פאר די נאציאָ-
נאלע מינדערהייטן אין אוסטר־

כארקאָוו — 1932 — קיעוו

(Russia)

Бібліографічний опис цього
видаання вміщено в „Літопису
Українського Друку“, „Карт-
ковому репертуарі“ та інших
показниках Української
Книжкової Палати

אלוקר. פאליגור. סאריניקונג
25-טע דרוקערט בערדיטטעוו
באשט 2693. 3000 עקל. 2 דר. בויגנ
הויפטליט נומ. 481 סטאטליט נומ. 512
1932 14-VIII י.

דער ווראנגעל-אינדזל געפינט זיך אפ 200 קילאָמעטער צאָפנדיקער פונעם סאמע ווייטסטן עק פונעם ראטנפארבאנד — פונ די פּרעגעס פונ טשוקאָטישן האלב-אינדזל. דער אינדזל איז א פארגיקער, ער האָט זייער ווייניק געוויקסן, און דער קליי-מאט זייער איז א הארבער: דער ווינטער ציט זיך דאָרט גאנצע ניין כאדאָשימ. דעם גאנצן ווינטער הערשן אפן אינדזל פּרעסט און זאווערוכעס, און זומער-ציט איז ער פארהילט אין געדיכטע נעפלען. א גאנצ קיילעכיק יאָר רינגלט אימ ארום אייז, וואָס הויפנט זיך אָן אין ריזיקע אייז-פּערג — טאָר אָסן.

אין די וואסערן, וואָס באשווענקען דעם אינדזל, האלטן זיך אופ פיל יאמ-כייס: יאמהינט, יאמפּערד און ווייסע דעלפינעס. אין זומער-פּעריאָד קען מען זען צענדליקער און אפילע הונ-דערטער שווימענדיקע אייזשטיקער, באדעקטע מיט גופים פון רוענדיקע יאמ-פּערד. סע טרעפן אָפט פאלן, ווען פאנגערס קומען צוריק פונעם יאמ מיט ליידיקע הענט ניט דערפאר, וואָס סע פעלן אויס כייס, נאָר דאפּקע, ווייל ס'איז פאראן זייער פיל, און די פאנגערס באשליסן זיך ניט אָנצופאלן אפ זיי.

דער ווראנגעל-אינדזל האָט געקראָגן פאר די לעצטע יאָרן נאָך א וויכטיקע באדייטונג, אדאנק זיין ביאָגראפישער לאגע. אזויווי די דערפאָלגן פון אוואַציע און לופט-שווימערן וואקסן פון טאָג צו טאָג — פארפּעסטיקט זיך אלץ מער די אידייע פון לופט-וועגן, וואָס זאָלן אין דער נאָענטער צוקונפּט פאר-בינדן אייראָפּע מיט אמעריקע און מיטן ווייטן מיזרעכ — דורכ קרייצנדיק די הויכע געאָגראפישע ברייטן. ווראנגעל-אינדזל, וואָס ליגט אפ דער ליניע פון די דאָזיקע וועגן, וועט דעמאָלט ווערן אן אוואַ-באזע.

אויסנוצנדיק די שווערע לאגע פונעם ראטנפארבאנד אין די יאָרן פון בירגערקריג, האָבן די ענגלענדער צוויי מאָל זיך גע-

פרוויט פארכאפן דעם אינדזל. די ערשטע עקספעדיציע איז באשטאנען סאכאקל פון פינף מענטשן און האָט זיך געענדיקט טראגיש. און די אָנטיילנעמער פון דער שפּעטערדיקער, צוויי-טער עקספעדיציע - האָבן פונעם אינדזל אראָפּגענומען אונד-זערע סאָוועטישע יאמ-לייט, וואָס די ראטן רעגירונג האָט גע-שיקט מיט דער שיפּ „רויטער אָקטיאבער“ אין 1924 יאָר.

1. די סאָוועטישע קאָלאָניע אפּן ווראנגעל-אינדזל

אין 1926 יאָר איז מיר אופגעגעבן געוואָרן אויסצוריקטן א קאָלאָניזיר-עקספעדיציע אפּן ווראנגעל-אינדזל און אָנפירן מיט דער ערשטער סאָוועטישער קאָלאָניע, וואָס אפּ איר איז ארום-געלייגט געוואָרן די ערנ-אופגאבע צו פארפעסטיקן דעם אינדזל פארן ראטנפארבאנד.

מיר זײַנען געווען ווייניק אין צאָל. איך, דער דאָקטער פ. נ. סאווענקאָ און א דערפארענער פּאָליאַר-פּאַרשער, דער לערער א. מ. פאוולאָוו. דאָס איז דער גאַנצער באשטאנד פון דער עקספעדיציע. אונדזערע ווייבער, וואָס האָבן מאַסקים גע-ווען צו טיילן מיט אונדז די גרויסע שוועריקייטן פונעם לעבן העכער דעם פּאָליאַר-קרייז, — זײַנען געווען די ערשטע אייראָ-פּעישע פרויען אפן ווראנגעה-אינדזל.

דער איבעריקער טייל פון דער קאָלאָניע זײַנען געווען ניין פּאַמיליעס עסקימאָסן פונעם טשוקאָטישן האלב-אינדזל. די קלאַנ-גען, אז דער אינדזל איז רייכ מיט כײַעס — האָבן צוגעצויגן זייער אופמערקזאַמקייט, און זיי האָבן ניט לאנג זיך געקווענקלט און פּאַרלאָזן זייערע אײַנגעזעסענע ערטער אין דער בוכטע „פּראָווידיעניע“ און אפן קאַפּ טשאַפּלינאָ. מיט די פרויען און קי-נער זײַנען זיי געווען אייב און פּופציק מאַן.

דאָס 1926 יאָר איז געווען אַן אומגעוויינדלעך גינסטיקס לויטן צושטאַנד פונעם-אײַז, און דעם 8-טן אווגוסט זײַנען מיר שוין אריינגעגאַן אין דער בוכטע ראָדזשערס אפן דאָרעמדיקן ברעג פונעם אינדזל, און דאָ האָבן מיר געשאפן אונדזער הויפט-באַזע.

בייז האָט אונדז דער אינדזל באגעגנט. דער דאַמפּער „סטאוו-ראָפּאַל“, וואָס האָט אונדז געפראכט צו פירן, האָט אויסגעלאָדן פאַר אונדז פּראָדוקטן, און האָט דעם 15-טן אווגוסט 1926 י. פאַרלאָזן דעם אינדזל. פון יענעם טאָג אָן איז איבערגעריסן געוואָרן יעדער פאַרבינדונג מיטן קאָנטינענט. פאַר 3 יאָר צײַט האָבן אונדז בלויז אײַנמאַל באזוכט הידראָפּלאנען. די אדע דריי יאָר זײַנען מיר געווען לאכרוטן אפּ אײַגענעם באַראָט און האָבן געמוזט אויסרעכענען בלויז אפּ אײַגענע קויכעס.

אומ ווינטער — שוידערלעכע פּרעסט, זאווערוכעס און א צווייכאַדאַשימדיקע פּאָליאַר-נאַכט. אומ זומער — נעפלען, א גאַנצן קײלעכיקן יאָר — אײַז, — אָט אין אזעלכע פּאַדינגונגען האָבן מיר געלעבט, געאַרבעט און געקעמפט. און מיר זײַנען פון דעם קאַמפּ ארויס מיט זיג.

די ניט־פאקאנטשאפט מיט דעמדאָזיקן ביז אונדז אומפא־
וויסטן אינדזק, מיט זײַן נאטור און לעבנס־פאדינגונגען, האָט
פאזנדערס שווער געמאכט דאָס ערשטע יאָר עקזיסטענצ פֿון
דער קאָלאָניע. דעם ערשטן כוידעש לעבן אפֿן אינדזל זײַנען
מיר געווען פארנומען מיט אויסבויען ווינונגען און א לאגער
פארן פראָוויאנט און געצײג.

ניט ווייניקער וויכטיק איז געווען די זאָרג וועגן פארגרייטן
פלייש. א קאָלאָניע, וואָס האָט פארמאָגט העכער א מייע הינט
און איז באשטאנען מערסטנטייל פֿון עסקימאָסן, וואָלט אָן
פלייש געווען פארורטיילט אפֿ אומקומען. דעריבער זײַנען אלע
קרעפטן געווען אָנגעווענדט אפֿ געיעג. ניט איינמאָל איז אויסגע־
קומען איינצושטעלן דאָס לעבן צוליב דעם, אז די קאָלאָניע זאָל
כאָטש וויפל סײַט איז באזאָרגט זײַן מיט יאמפערד־פלייש אפֿ
דעם לאנג פאָליארן ווינטער.

II. יאמפערד־פאנג

דער צאָפֿן־מיזרעכדיקער ווינט טרײַבט א געדיכטע מאסע
אײַז פאזע דעם ברעג. אפֿ א מייל פֿון ברעג פאמערק איכ איינ
אײַז־שטיק מיט ניט קײַן גרויסער טשאטע יאמפערד. די עסקי־
מאָסן זעען אויכ די יאמפערד, אָבער דאָסמאָל לויפֿן זײַ ניט
פֿייל אויסן פֿויגן צו די שיפלעכ. זײַ שטייען און באטראכטן
אָנגעכמורעט דעם יאמ. ער צײַט הינט ניט צו זיכ די פאנ־
גער.

א שארפער ווינט האָט אופגעהויבן אפֿ די פרייע פֿון אײַז
וואסער־שטרעקעס גרויסע כוואליעס. אָפט הערט זיכ א קנאלן
— עס ברעכן זיכ אײַז־שטיקער. דאָרט, וווּ סײַז מיט פינפֿ מי־
נוט צוריק געזען פרייע וואסער־אײַז איז איצטער געוואָרן
א געדיכטע מאסע אײַז. אָט פארוואָס די עסקימאָסן, וואָס זײַ־
נען שטענדיק גרײַט זיכ ווארפֿן אפֿ די יאמפערד, רירן זיכ
הינט ניט פֿון אָרט.

די האָפענונג איז בלויז אפֿ איינ יער אָקן. ער איז אן
ענערגישער פאנגער און האָט א שעם פארן בעסטן רודערער

איבער גאנצן טשוקאטישן ברעג, איך רופ אימ אָפּ אינ א זיַט.
— יעראַק, מיר האָבן ניט קיין פלייש.

— יאָ, שעפּ, מיר האָבן ניט קיין פלייש— שטימט איין
יעראַק.

— מע דארף פאָרן.

— יאָ, מע דארף פאָרן.

— פארוואָס זשע רירט זיך קיינער ניט?

— דו זעסט, ווי גיך עס יאָגט דאָס אייז. ס'ארא בייזער

ווינט! זיי האָבן מוירע.

— אבער ווינטער אָן פלייש איז נאָך שרעקלעכער.

— יאָ, שעפּ, ביסט גערעכט. אָן פלייש איז ווינטער-צייט

שרעקיג.

— און דו וועסט פאָרן?

— מיט דיר וועל איך פאָרן. און אז מיר ווערן זאָגן— מע

דארף פאָרן, וועלן זיי אויך פאָרן.

מיר נעמען געווער און אָן א וואָרט ריידן גייען מיר צום
וועלבאָט (שיפל). פאוולאָוו, וואָס האָט געהערט אונדזער שמועס,
גיט פאלד נאָך אונדז. און נאָך אימ שטייען צו צו אונדז נאָך
פינף עסקימאָסן.

אונטערגעכאפט פון א גינסטיקן ווינט מייַדט אויס דער
וועלבאָט, אונטער יעראַקס געניטער האנט, גוואלדיקע אייז-שטיי-
קער, און גליטשט זיך דורכ, ווי א שלאנג, אין די שמאָלע
שפארונגעס צווישן זיי. ארומ אונדז דונערט. מוזסט שרייען, קעדיי
דער שאַכט זאָל הערן, וואָס דו רעדסט. די אייז-שטיקער שטויסן
זיך אדעמאָל צונויף איינס-מיט-אנאנדער. אָפט איז דער צוואַ-
מעןשטויס אזוי שטארק, אז זיי צעפליען זיך אפ שטיקלעך. איין
אייז-שטיק, ענלעך אפ א שוואַם, ווי פאלידיקט פון אונדזער
גלייכגילט צו אימ, גיט זיך מיט ראש א קוליע הינטער דעם
דורכגעלאָפענעם וועלבאָט. עטלעכע רעגעס איז אפ יענעם אָרט
א גרויסע קאכנדיקע גרוב. דערנאָך פאווייזט זיך א הויכער
אייז-סלופ, נאָר ער פארהאלט זיך ניט לאנג און פאלט פאלד
מיט א קראכ אפ א זייַט, און באַדט אונדז אָפּ מיט א רעגן
שפריצן.

די יאמ־פערד זינען קימאט באמ. סאמע ראנד איז. הינטער זיי זעט מען די שוימענדיקע רוקנס פון די כוואליעס. וואס מער מיר דערנענטערן זיך צו זיי, אלץ גרעסער איז דער רויש, שטארקער דאס כוואליען, האסטיקער די באוועגונג פונעם אייז. די געפאר ווערט אלץ גרעסער.

אָבער מיר מוזן האָבן פלייש! מע מוז עס ארויסרייסן בא די דונערנדיקע אייז־שטיקער, בא די שוימענדיקע כוואליעס. א פאגייסטערונג באהערשט יעדן אַקט און הענטשקעס און אַן א היטל, מיט צעלאזטע האַר איז ער ווי צוגעוואקסן צום רודער. יעדער באוועגונג, דער קלענסטער קער פון רודער איז בא אימ פינקטלעכע. מיר פלעגן דורכ אזעלכע שפארונגעס, ווו דער וועל־פאָט רייבט קימאט מיט פיידע פאַרטן די פארביידיקע אייז־שטיקער!

נאָר אַז זינען שוין די יאמפערד. דאָס שטיק אייז וויגט זיך שטארק, און די כייסע שלאָפן ניט. נאָכן ערשטן שאָס וועלן זיי אוועק, מע דארפ מיטאמאָל טויטן עטהעכע. מיר גיבן א זאלפ— און צוויי גרויסע טושעס פרייבן פאר אונדז, אלס פא-לוינונג פאר אונדזער געוואגטקייט.

אָבער דאָס איז נאָך ניט אלץ. מיר געפינען זיך דריי מייל פון קאַלאָניע און פון ברעג— אנדערהאלבן מייל. דעם וועג צוריק אין קאַלאָניע האָט פארשלאָסן אַ געדיכטער אייז. און ס'איז אומזיסט זיך פרווונ דורכגיין אהין. מיר באשליסן— זיך דורכ־שלאָגן גלייך צום ברעג. שינדן די יאמפערד— דערופ איז איצט קיין צייט ניטאָ. מיר שווארטעווען זיי צו צו די פאַרטן פון שיפל.

עס רינגלט אונדז ארום געדיכטער אייז. דעם זעגל קען מען איצט ניט נוצן. מיר זינען געצווינגען צו באוועגן זיך אייניי־נעם מיטן אייז. יעדער שפאן איז א שדאכט. ס'איז אונדז אלע־מען קלאָר אונדזער לאגע, איז יעדערער טוט דעריבער אלץ, וואָס פון אימ איז אָפהענגיק. פון צייט צו צייט גיט זיך אונדז אייז פאנאנדערצורוקן צוויי שכינעסדיקע אייז־שטיקער און איבערוקן זיך אפ עטלעכע צענדליק מעטער צום ברעג. אָפט ווערט אונדזער שיפל פארקלעמט צווישן צוויי שטיקער אייז,

און מיט פארהאלטענעם אָטעם ווארטן מיר, אז אָט-אָט ווערט
עס צעקנאקט, ווי א ניסל. סע ראטעווען אונדז אָבער די יאמ-
פערדישע טושעס, וואָס זײַנען צוגעשווארטעוועט צו די באַרטן.
זײ דינען, ווי גוטע בופערס.

עטלעכע שאַ אײַנגעשפארטער קאמפּ—און אָט זײַנען מיר
שוין ניט ווייט פונ ברעג.

פלוצים איז דער וועלבאָט געבליבן שטעקן צווישן צוויי אײַז-
שטיקער. סע דערהערט זיך א קראכ... צום גליק, האָט געפלאצט
בלויז די אויבערשטע ברעט.

סאָפקאַלסאָפּ, שטויסט זיך אָן דער וועלבאָט מיט דער נאָז
אָן ברעג, און הונגעריקע. אויסגעמאטערטע פונ'קעמפן מיטן
אײַז, זעצן מיר זיך אפ דער הארטער ערד און פאטראכטן אונד-
זער פאנג. די צוויי יאמפערד-טושעס האָבן געקענט קאָסטן אכט
מענטשלעכע לעבנס. אָבער ווען מיר בלייבן ווינטער אָן פלייש,
וואָלטן מיר געהאט נאָך גרעסערע קאַרבאָנעס! דערפאר דארפן
מיר אויסנוצן יעדער מעגלעכקײַט, מע מוז ריזיקירן!

טיילמאָל אָבער האָט ניט געהאַלפן ניט קײַן אײַנגעשפארט-
קײַט, ניט קײַן אײַנשטעלעניש. דאָס אײַז האָט זיך געהאלטן
ווייט פונעם אינדזל, און קײַן יאמ-פערד זײַנען ניט געווען.
פאטריפטע האָבן מיר דעמאָלט געקוקט אפן יאמ. ער איז גע-
ווען רײַן און אַן א סימען-לעבן.

ס'האָט זיך דערנענטערט דער ווינטער—א לאנגער, א פינצ-
טערער און פייזער. ווייניק גוטס האָט מען געקאָנט פונ אימ
דערווארטן. מיר האָבן געוויסט, אז-ווינטער קען מען קײַן פלייש
ניט קריגן. האָפנדיק, אז ס'וועט אונדז אָפגליקן אפ א צווייט
אָרט, האָב איך אײַנמאָל אריבערגעוואָרפן דרײַ יעגער אינ
דער בוכטע „סאָמניטעלנאיא“, וואָס איז געלעגן העכער דרײַ-
סיק קילאָמעטער צו מײַרעו פונ דער בוכטע ראָדזשערס, ווו
ס'איז געווען אונדזער הויפט-באזע.

אָפשיקנדיק דידאָזיקע מענטשן פונ אונדזער הויפט-באזע,
פין איך געווען שטארק אומרויק, ווייל איך האָב ניט געקענט
האָבן קײַן פארבינדונג מיט זײ און האָב ניט געקענט קומען
צו דער צײַט זײ צו הילפ, ווען זײ זאָלן זיך אינ דעם נײַטיקן.

אָבער איצט פֿינ איכ צופֿרידן, וואָס כִּיהאַפּ זיכ דעמאָלט פֿא-
 שלאָסן אפּ דעמדאָזיקן שריט. אינ דער פּוכטע „סאָמניטעלנאָיא“
 האָט אונדז אומדערווארט א שײַנ געטאָן דאָס גליק. ס׳האָט
 זיכ ארויסגעוויזן, אז דאָ איז א רו־אַרט פֿונ יאמפּערד און א
 גרויסע צאָל פֿונ דידאָזיקע כִּיעס איז ארויס אפּן פּרעג. אונד-
 זערע פּאנגער האָבן געטויט דרײַסיק שטיק.
 דעם 4טן אָקטאָבער האָט א שלאָג געטאָן די ערשטע זא-
 ווערוכע, און איז צוויי טעג ארום האָט זיכ אײַנגעשטעלט א
 שליט־וועג.

מיר האָבן אָנגעהויבן עקסקורסירן איפּערן אינדזל.
 א געוויסע האָפענונג אפּ גרעסער מאכט אונדזערע פֿלייש-
 פּארגרייטונגען האָט געגעבן דאָס געיעג אפּ פּערן. אָבער די
 האָפענונג איז טאקע געפֿליבן ניט מער ווי א האָפענונג.
 אפּ דער צאָפּנ־זײַט אינדזל, ווי ס׳איז געווען דער וויכטיקס-
 טער פּונקט פֿונ פּערן, איז דאָס אײַז די גאַנצע צײַט געווען אינ
 פּאוועגונג. דאָס האָט געהייסן, אז מיר האָבן דאָרט ניט געקענט
 פירן קײן געיעג ניט מיט קײן הינט, ניט אפּ קײן שיפּ, ניט צו-
 פּוס. ס׳זײַנען געווען טעג, ווען מיר האָבן געזען בײַז צען פּערן
 מיטאמאָל. זײ פּלעגן זיצן אפּן פּאוועגלעכט געדיכטן אײַז, און
 מיר האָבן זײ ניט געקענט דערלאנגען. אָפּטמאָל פּלעגן מיר ניט
 אויסהאלטן און פּלעגן זיכ ווארפֿן צום אײַז, נאָר מיר האָבן
 גענומען עטלעכע קאלטע וואנעס און האָבן זיכ אומגעקערט
 אפּן פּרעג.

III. נאָכ פּערן־פֿלייש אינ גאָלד־קאָלירטע פּערעכלעכ

אײַנמאָל האָבן מיר דורכגעשניטן דעם אינדזל און זיכ
 אָפּגעשטעלט אפּ זײַן צאָפּנדיקער זײַט. באנאכט איז צוויי הונ-
 דערט מעטער פֿונ אונדזער פּיידל דורכגעגאן א פּער. דערזע-
 ענדיק זײַנע פּרישע שפּורן, האָבן מיר באשלאָסן אָפּגעבן דעם
 גאַנצן טאָג אפּ געיעג. איכ האָב געשיקט צוויי פֿונ אונד-
 זער מאכנע אינ אײַן זײַט ארײַן, אינ אַליין האָב איכ מיטן עס-
 קימאָס טאָיאָנא זיכ געלאָזט אינ דער צווייטער זײַט.

אינ געדאנק האָבן מיר זיך שוין באַלעקט פון פרישן בערנ-
פלייש און געגלעט און געשאצט די גאַלדיק־ווייסע פעל.

באלד, אינ א האַלבער שאַ ארומ האָבן מיר זיך אָנגעשטויסן
אפ א פרישן שפור. דער בער איז לאנג געגאנגען לענגויס
דעם פרעג, און דערנאָך האָט ער מיטאמאָל פארקערעוועט אינ
יאמ אריין. מיר האָבן זיך פאראטן און זיך געלאָזט נאָך אימ.
טאיאנא האָט זאָרגעוודיק מיך געוואָרנט, איך זאָל ניט טרעטן
אפ דעם בערס שפור, „אניט קען ער זיך דערוויסן, אז מיר
גייען אימ נאָך, און ער וועט אוועקגיין“.

איך האָב ניט דערווידערט. אָבער אויך דיִדאָזיקע פאָרויכטיי
קײט האָט ניט געהאַלפן. אינ א צען מינוט ארומ זײנען מיר
צוגעגאנגען צו א גרויסער קוטשע פון נאָרוואַס אויסגע-
פילדעטן איינ. ס'איז נאָך געווען טונקל און מע האָט עס גע-
קענט ליכט דורכשלאָגן מיט א שטעקן...

טרויעריק האָבן מיר נאָכגעשפירט, אפ וויפל מע האָט נאָר
געקענט אָנזען דעם שפור פון דער כײע און שווינגנדיק האָבן
מיר אויסגעקערעוועט אפ צוריק.

און אזוי דרײַ מאָל:

פלעגן מיר זיך נאָר לאָזן נאָך א שפור, פלעג שוין אינ צען—
פופצן מינוט ארומ אונדז אָפּשטעלן א פאס יונגער איינ אָדער
אן אָפענע פּאָלאַנקע. אנטווישטע, מידע זײנען מיר געזעסן אפן
פרעג, שווינגנדיק געוויגן ליולקעס און געקוקט אפן איינ.

פלוצימ האָבן מיר באַמערקט, אז איינס פון די איינ־שטיקער
האָט באַקומען אן אנדער פּאַרמע. איינגעקוקט זיך, האָב איך
דערזען באַ איר פּוס א ווייסי־געלן פלעק. באלד האָט זיך דער
פלעק אויסגעצויגן אינ זיך אופגעהויבן גלייך מיטן איינ־שטיק.
— א בער!—האָב איך אויסגעשרייען. כאַפנדיק זיך פאָרן ביי
נאָקל. —צוויי... דרײַ...—האָב איך דערנאָך צוגעגעבן שטידער־
הייט, כאַטש די כײעס זײנען געווען פון אונדז אפ א דיסטאנצ
פון פינף הונדערט מעטער.

דאָס איז געווען א בעריכע מיט צוויי יונגע בערלעך. די בע-
ריכע אליין איז געשטאנען אפ די הינטערשטע לאַפעס און האָט
ארומגעשמעקט דאָס הויכע טאָראַסיקע איינ־שטיק.

שיטן פונדאנען איז צו ווייט, האָפּן מיר פארוקט איז די קע-
שענעס די פּרענענדיקע ליווקעס, געכאפט די פיקסן און זיך
א לאָז געטאָן צו די כייס.

שוין איז פּינפּ מינוט ארום האָט זיך אינגעפּראָכט דאָס
איז איך האָב פּיז די אקסלען זיך אינגעטונקט איז קאלטער
וואסער, און אומזיסט האָב איך זיך באמיט צו דערלאנגען מיט
די פּיס דעם גרונט. דער גיכער שטראָם האָט מיך געשלעפט און-
סערן אייז און איך האָב מיט גרויס מי זיך געראנגלט מיט
דעם. טאיאנע האָט מיר געהאַלפּן ארויסקריכן פּונדער „וואנע“,
ער האָט זיך אָפּער אליין אויסגעגלייטשט איז זיך אריינגעוואל-
גערט איז וואסער. דאָך האָט ער באוויזן ארויסצוכאפּן זיין מע-
סער, אריינשטעקן עס פּיז הענטל איז אייז אריין, און אזוי
האָט ער זיך ליכט געהאלטן, פּיז איך בין אונטערגעקומען
אימ צוהילפּ. ארויסגעשלעפט איז פּונדער וואסער, פּיז איך ווידער
אליין אריינגעפאלן...

פאר א צייט פונדאן אוועלכע פּינפּ און צוואנציק מינוט האָב
איך באוויזן פּינפּ מאָל זיך אויסצופאַדן, און טאיאנע—פיר
מאָל. אונדזערע פעלצענע בגאָדים זינען אינגאנצן דורכגעווייקט
געוואָרן און זינען אזוי שווער געוואָרן, אז דאָס יונגע אייז
האָט אונדז נישט געקענט אויסהאלטן. און אלס, שטארק אייז האָט
זיך, ווי אפּצולאָכעס, געטראָפּן זייער זעלטן.

אָפּער אפּ א האלבן קילאָמעטער פונדאן אונדז געפינט זיך קאָרעו
א האלבע טאָנע פלייש און דריי גרויסארטיקע פּוכיקע פעל-
דאָס אלץ איז אונדזערס. איבערלאָזן עס? סע וואָלט דאָך גע-
ווען די סאמע ליכטזיניקסטע אויספּרענגערין. וואָלט מיר נישט
פארמאָגט קיין יעגערישן אזארט—דאן איז אן אנדער זאך. ניין,
אָפּלאָזן איז געווען אומגעלעכ. פלייש! פלייש דארפן מיר!

דער הארפונדרימען גארטלט ארום מיין טאליע, און אָן
ווערטער, פארשטייענדיק טאיאנעס מיין. לייג איך זיך אפּן אייז
און קריכ צו אן אלטן שטארקן אייזשטיק. באפעסטיקט זיך אפּ
דעם, שלעפּ איך אריבער טאיאנען, וואָס איז צוגעפונדן צום
צווייטן עק רימען. פאוענגדיק זיך אפּ אזא אויפן, פארכאפּן
מיר א פּיל גרעסערן שעטעך און מיר מיינן אויס די וואנעס.

די כליעט האָבן דערווייל באַמערקט אונדזער פּאַנטאַמימע-
 שפּיל, און באַזאַכטן זי פּונדער נאָענט האָט זיכ זיי ניט גע-
 גלוסט. זיי זינען פּאַרגאַנגען פּונדער אַנקעגנוויינטיקער זייט,
 און, אויסציענדיק זיכ אפּ די הינטערשטע לאַפעס, האָבן זיי
 עטלעכע מינוט קעסיידער געצויגן מיט דער נאָז דאָס ווינטל,
 האָט געפּלאָזן פּונדער אונדזער זייט. שפּעטער האָבן זיי ניט
 געפּלט, זיכ אראָפּגעלאָזט אינ יאמ אריין.

און אונדז איז געבליבן בלויז אומקערן זיכ אפּן ברעג און
 אויסדרייען די וואסער פּונדער אונדזערע מאלבושימ.

באַנאַכט ערשט האָבן מיר מיט גרויס מין, אויסגעמאַטערטע,
 זיכ דערקליבן צו אונדזער ביידיק. אונדזערע קליידער זינען
 געוואָרן, ווי איינפּאַנצערט. און פּונדער טאַרקי באוועגונגען האָבן
 זיי זיכ געבראַכט. דער גאַנצער קערפּער האָט גענאָגט פּונדער
 לעבן ווייטיק.

IV. דער ערשטער קאַרבן

וואָס א טאָג האָט די זון זיכ אלץ ווייניקער און ווייניקער
 פּאַרהאַלטן איבערן האַרזאָנט. דעם 23טן נאָיאַבער האָט זיכ
 באוויזן בלויז דער אייבערשטער ברעג זונדראָד. דער גאַנצער
 הימל האָט געברענט. די וואסער האָט אויסגעזען, ווי שוואַרצע
 ברונירטע שטאַל. דער שניי האָט געפּינקלט מיט ראָזע, אַראַנ-
 זשעווע, בלויז און ווייס-בלויזעכע קאַלירן.

אפּן אונדערן טאָג האָט זיכ די זון שוין מער ניט באוויזן.
 באלד זינען אלע פּאַרבן בלאס געוואָרן. דער גאַנצער לאַנד-
 שאַפט איז גרוי געוואָרן, פּונקט ווי עמעצער האָט אימ באַשאַטן
 מיט אש, די פּאַליאַרנאַכט האָט זיכ אַנגעהויבן. די ערשטע און
 די שווערסטע אינעם לעבן פּונדער קאַלאַניע.

די פּרעסט פּלעגן דערגיין ביז 60 גראַד. אָן זון און פּא-
 אומבעראַכמאַנעסדיקע אומופּהערלעכע פּרעסט איז אומעגלעכ
 געווען פּירצונעמען ווייטע ארויספּאַרן. די פלייש-זאַפּאַסן האָבן
 אַנגעהויבן גיכ אויסגיין. די הינט האָט מען אַנגעהויבן האַדע-
 ווען מיט געקאַכטער רייז, און קימאַט א העלפּט פּונדער זיי האָבן
 מיר אַנגעוואָרן.

באלד האָבן אויך די מענטשן אָנגעהויבן צו קרענקען. אינ
א גרעסערער אָדער קלענערער מאָס האָט איבערגעקרענקט די
גאנצע קאָלאָניע. פון טאָג צו טאָג איז די שטימונג בא די קאָ-
לאָניסטן געפאלן. דעם 15-טן יאנוואר 1927 י. האָט דער קרופ
ארויסגעריסן בא די קאָלאָניסטן דעם ערשטן קאָרפן. ס'איז
געשטאָרבן דער סאמע דערפארענער, איבערגעגעבענער און
ענערגישער עסקימאָס יער אָק.

ווען איך בין אריין אין יורטע, איז עראָק געלעגן אן איין-
געהילטער אין פוטערס און האָט גערעדט פון היצ. אָנשטאָט
דעם אָסעם האָט זיך בא אימ ארויסגעריסן א כריפען. אין ברוסט
בא אימ האָט געזאָטן.

איך האָב פארשטאנען, אז דער אלטער וועט די שלאפקייט
ניט איבערטראָגן. זיין טויט איז נאָענט. מיט ווייטיק האָט זיך
בא מיר צונויפגעפרעסט דאָס הארצ. אינ מיין זיקארן האָבן
זיך דורכגעטראָגן מאָמענטן, וואָס איך האָב מיט אימ פאר-
בראכט. איך האָב זיך דערמאָנט, ווי ער האָט איינמאָל אין א
שטורעמדיקער נאכט צונויפגעקליבן אלע יעגער און זיך געלאָזט
זוכן מיך טאיאנען און אנאקולען... ס'האָט זיך מיר פאָרגע-
שטעלט זיין קליינע, נידעריטשקע פיגור, באלויכטן מיט דער
שיין פון שייטער, ווען ער האָט זיך געשטעלט אפ מיין זיט
און איז הייס ארויסגעטראָטן קעגן די אפערגלויבענישן פון
זינע שיוועט-פרידער.

ווי העלע בילדער האָבן זיך דורכגעטראָגן סצענעס פון געמיינ-
זאמען געיעג און צוזאמענפארבראכטע אין ביידל לאנגע
אָוונטן...

שטענדיק א לוסטיקער, א פריילעכער און געוואגטער,
גרייט יעדער מינוט קימען צוהילפ דעם כאווער, האָט ער יעדן
אָנגעשטעקט מיט זיין ענערגיע— און איצט איז ער קראנק און
הילפלאָז.

איך ווער אָן א מענטשן, וואָס האָט מיך פארשטאנען און
איז געווען א כאווער, וואָס כ'האָב ניט געהאט זיין גלייכן, א
מענטשן, וואָט איז מיר אייגן געוואָרן נאָך פינף כאדאָשימ
געמיינזאמען לעבן און ארבעט.

מיט שווערן ווייטיק איין הארצן בין איך ארויס פון יורטע.
באמ אריינגאנג איז געשטאנען קיוויאנא. ער איז פאר
די לעצטע טעג שטארק א טעל געוואָרן און האָט אָנגעהויבן
טרויערן.

— שלעכט, שלעכט... — האָט ער א זאָג געטאָן.
איך האָב געוויסט, וואָס אימ הריזעט. ער האָט איבערגע-
טראכט ניט נאָר פאר יעראָקן, נאָר פאר זיך אויך. די מיטע
איז, וואָס פרזער, ווען מען פלעג אָנהייבן שמועסן וועגן
באזעצן זיך איבערן גאנצן אינדהל, פלעג ער שטענדיק מעלדן:
— ווהינן יעראָק וועט גיין, גיי איך אויך.
איצט איז דער אלטער אפ און וועג, אפ וועלכן קיוויאנא
וויל זיך קלאל ניט לאָזן גיין. און אבערגלויבישע שרעק פרעסט
אימ דאָס הארץ.

ארוםגעבלאָנקעט אביסל איבערן ברעג, בין איך אהיים גע-
קומען און זיך גענומען צו א פּוּב. אָבער ס'האָט זיך היינט
ניט געלייענט. דער געמיט איז געווען אן אומרויקער.
ארום האלבער נאכט האָבן דורכגעסקריפעט טריט אונטערן
פענצטער, און ס'האָט זיך דערהערט א קראפּ אינ טיר. איך האָב
זיך א וואָרפ געטאָן אַנקעגן, און אַנטרעפנדיק זיך אינ טיר
מיט פאוולאָוונ, האָב איך דערהערט:
— יעראָק איז געשטאָרבן...

דעם מעס האָט מען אָנגעטאָן אינ א וואַכעדיק ליניל, אינ
וואַכעדיקע הויזן, טאַיבאזונ), א היטל און הענטשקעס. נאָך-
דעם האָט מען דעם קערפער אוועקגעלייגט אפ א הירשענער
פעל און איינגעדעקט מיט א קאָלדערע. פּוּנזיבן אפ דער קאָלדערע
איז דערלענג פונעם קערפער האָט מען אַנדערגעלייגט א היל-
צערן קלעצל.

פארבונדן די עקן פון דער קאָלדערע האָט מען דער-
נאָך איינגעבונדן דעם קערפער צוזאמען מיטן קלעצל מיט
א דינעם רימען, און איבערגעלאָזן צו יעדער זייט צו דריי
שלייפן. איצט איז דער קערפער ענדעך געווען אפ א גוט גע-

(1) וויכע הירשענע שטיוול

וויקלע וויג קינד, בלויז דעם קאפ האָט מען נישט ארויסגעזען. און
די פיס האָבן ביז די קנעכל ארויסגעשטעקט אינדרויסן.

דעם מעס האָט מען אוועקגעלייגט אפ דער מיט ביידל, און
אינע פונעם פארשטאַרבענעם טעכטער האָט אפ אימ ארום-
געשטעלט הילצערנע טעלער מיט געקאַכט פרייש. אלע בייגע-
וועזענע האָבן זיך ארומגעשטעלט, און ס'האָט זיך אָנגעהויבן
די געזעגענונג-סודע. צום שלום האָט מען יעדערן, איבערן
געשטאַרבענעם קערפער אָנגעגאַסן צו קווערטלעך טיי, און אפ
דעם אויסגעליידיקטן טעלער, וואָס איז געפליבן שטיין אפן
פריערדיקן אָרט, האָט מען צוגעשאַטן סוכארעס.

נאָכן ענדיקן דאָס טיי טרינקען האָט מען ארויסגעטראָגן
פון יורטע דעם טויטן מיט די פיס פאָרויס, האלטנדיק אימ פאר
די שלייפן, וואָס זיינען געווען אָנגעבונדן בא די זייטן. הינטער
דער יורטע איז געשטאנען גרייט א שליטן, נאָר דעם קערפער
האָט מען געלייגט נישט אפ אימ, נאָר לעבן אימ — מיט די פיס
צו צאָפן. אלע בייזעזנדע האָבן זיך געזעצט אפן שניי. נעענטער
פון אלע האָט זיך געזעצט טאגיה, וואָס האָט אָנגעפירט
מיט דער לעווייע. איך בין פונאָנהייב געפליבן שטיין, האָט
מען מיר געמאַכט א צייכן, איך זאל זיך זעצן.

יעטוי האָט זיך געשטעלט באַם קאָפ פונעם מעס, קמאָ —
בא זיינע פיס און בייזע האָבן אָנגענומען פאר די ארויסגע-
שטעקטע עקן דאָס קלעצל, טאגיו און אנאלקא האָבן אָנגעהויבן
פאָרגעבן דעם מעס פראגן און דער טויטער... האָט „אָנגעהויבן
ריידן". נאָך יעדער פראגע האָבן יעטוי און קמאָ אונטערגע-
הויבן דעם טויטנס קערפער פונעם קלעצל.

לויט די פאגריפן פון די עסקימאָסן איז, ווען דער טויטער
ווייל געבן א פאָזיטיוון ענטפער — דאן הייבט ער זיך אונטער
גרינג, אויב אָבער ער ווייל זאָגן „ניין" — ווערט ער שווער, און
צוויי מענטשן קענען אימ דאן קאמ אונטערהייבן פון דער ערד.
זיי דערציילן, אז אמאָל ווערט דער טויטער, ווי צוגעוואקסן צו
דער ערד, און מע קען אימ מיט קיינע קרעפטן נישט
אָפרייסן.

יעראָקן האָט מען פאָרגעבן אזוינע פראגעס:

פון וואָס פֿיסטו געשטאַרבן? צי האָט דיכ ניט עמעצער פֿאַרקלעפֿט?

יעטוי און קמאָ הייבן אונטער דעם טויטן, דוכט זיך, מיט גרויס מי— הייסט עס „ניין“.

— דו וועסט אוועקגיין איינער אליין?

אפן פֿריערדיקן אויפן באַקומט זיך איצט א פֿאַזיטיווער ענטפֿער!

— און נאָך דיר וועט קיינער ניט שטאַרבן? „ניין“ ענטפֿערט דער מעס.

— צי וועלן מיר האָבן פֿרויש? „יא“.

— זאָל מען דיך באַגראָבן אין דער ערד? „ניין“.

— דו ווילסט דעם ערגעץ וווּ אוועקגיין? „יא“.

— וועסט מיסטאַמע גיין אפֿ יענער ערד, וווּ סע ליגט באַ- גראָבן דיין פֿרוי?

און יעראָק ענטפֿערט דאָס לעצטע מאל: „יא“.

דאָס אויספֿרעגן איז געענדיקט.

מע האָט אוועקגעלייגט דעם קערפֿער אפן שליטן מיט די פֿיס פֿאַרוויס. באַמ צוקאַפֿנס האָט מען אוועקגעשטעלט א קליין הילצערן קעסטל מיט פֿראַדוויקט אין דעם פֿאַרשטאַרבֿענעם געצייג. מע האָט אינגעשפּאַנט די הינט, און די פֿראַצעסיע האָט גערירט.

בא די זייטן שליטן זיינען געגאָן באַגלייטנדיקע און האָבן זיך אָנגעהאלטן פֿאַ די שליטן, סע זאָל אויסקומען, אז ניט די הינט פֿירן דעם מעס, נאָר זיי טראָגן אים מיט די הענט. דער וועג איז געגאָנגען פֿאַרג ארויפֿ. די הינט האָבן זיך אָפֿט אָפֿגעשטעלט. בא יעדן מאל אָפֿשטעלן זיך האָבן די מענטשן שווער ארויסגעלאָזט „עהעהעהעהי“ (אַכ־אַכ־אַכ־אַ) — דער מיט האָבן זיי איבערגעגעבן דעם מעס, אז זיי זיינען זייער מיד, און דעריבער איז פֿאַרגעקומען דאָס פֿאַרהאלטן זיך. דערנאָך

האַבן זיי אַרומגייענדיק אַרום דעם שליטן, געריבן זיך אינעם
געוויקלטן טויטן גוף, ווערן מיט א פלייצע, ווערן מיט פרוסט,
ציי מיט די לענדן, און זיי האָבן געטרייסלט איבער אים זייערע
קליידער, — אפ אַזא אױפן האָבן זיי דעם מעס איבערגעגעבן אלע
זייערע כאלאסן.

אפ דער לעוויצע איז ניט געווען קיין איין פרוי.
צוקומענדיק צום אָרט, וואָס איז געווען אויסגעקליבן פאר
א קייווער — האָט מען די הינט אויסגעשפאנט פון שליטן.
מע האָט צעשארט א דינעם שיכט שניי און אפן אָפגערייניקטן
אָרט האָט מען אוועקגעלייגט דעם קערפער.
טאגיו האָט מיט א מעכער איבערגעשניטן די רימענס,
אראָפגענומען די קאַלדרע, צעשניטן צוערשט די טאַרבאזן
נאָך דעם לויט דער ריי די הויזן, די הענטשקעס, דאָס ליבל און
דאָס היטל. אלע אראָפגענומען פונעם מעס און איבערגעלאָזן
אים אינגאנצן נאקעט.

איז דערזעלבער צייט האָבן די איבעריקע איבערגעשניטן
אלע רימענס אפן שליטן, צעבראַכן אפ שטיקלעך דעם שליטן,
און אלע ברוכשטיקער האָט מען צונויפגעלייגט אין איין הור-
פע און צוגעפרעסט עס מיט שטיינער. דאָס גאנצע אַנטאָן, די
קאַלדרע און רימענס, וואָס מע האָט פונעם מעס אויסגעטאַן,
האָט מען אויך צעשניטן אפ דריבנע שטיקלעך, צונויפגעלייגט
עס אין צוויי באזונדערע קופקעלעך און זאָרגעוודיק אויך צו-
נויפגעפרעסט מיט שטיינער.

אפ מײן פראגע: „נאָך וואָס ווערן עס זאכן געבראַכן און
פארלייגט מיט שטיינער“, האָבן די עסקימאָסן געענטפערט:
— „ווען מע זאל אלע לאָזן גאנצן, וואָלט יעראָק זיך גיבן
אויסגעקליבן, אומגעקערט צוריק אין קאַלאַניע און וואָלט
אוועקגעפירט מיט זיך נאָך עמעצן. אזוי אָבער, ביזוואנעט ערײס
אלע אויסריכטן און פאריכטן, וועט ער פארגעסן דעם וועג און
וועט שוין ניט קומען.“

לעבן דעם מעס קאפ האָט מען געמאכט ניט קיין גרויסן
קרייז פון שטיינער און אין אים אריינגעלייגט: א מעסער, א
טשיניק, א קווערטל, א פּייל, א שארפשטיין, א ליולקע, שווער-

בעלעך און א זעקעלע טוטני. די דאָזיקע זאכן האָט מען אויך
צעפראָכען און זיך פאמיט זיי פּרענגען אין אזא צושטאנד, זיי
זאָלן צו גאַרנישט ניט טויגן. אויך האָט מען אהער אריינגע-
לייגט עטלעכע סוכערעס. א זשמעניע צוקער, א שטיקל ציגל-
טיי און צו שטיהלעך רויכער-און טיי-טוטני. די רעשט טיי,
טוטני, צוקער און סוכערעס האָט מען צעטיילט צווישן די פּיי-
ווענדע.

נאָך דעם האָט טאגיי צעטיילט יעדערן צו קליינע שטיקלעך
פון דעם הימעל. יאָס סע האָט געטראָגן דער מעס. די, וואָס
האָבן געקראָגן דעם הימעל, האָבן געמאכט פון זיינע צוויי עקן
איינ קנופּ— האָט טוט מען, האָט מען מיר דערקלערט, צוליב
דעם, אז אונדזער לעבן זאָל ניט נאָכגיין יעראָקנו. איבער די
קנופּן וועט עס ניט הענען אויערפירן.

איצט האָט מען מיך געבעטן אוועקפארן פאָרויס, ווייל סע
האָט זיך ערשט אנגעהויבן דער באַזונדערס וויכטיקער טייל פון
דער לעיזייע— דאָס „פארמאכט“ דעם וועג קעגן דער מעס
זאָל מיט דעם וועג זיך ניט הענען אומהערן און עמעצן נאָך
מיט זיך אויערפירן.

איך בין געווען מיט מיין אייגענעם הינט-געשפאן און האָב
ניט געהענט אַנטהיל נעמען אין דעם טייל הייליקער דינסט—
דערין האָב איך זיך זעלבסט איבערצייגט, צוהוקנדיק פון דער
זייט, ווי סע גייט צו דאָס „פארמאכט“ דעם וועג.

אריינגעגאבן ציערשט איינמאל ארום קערפער, האָבן זיך די
עסקימאסן געהאַט גיין אין האַלאַנדיע. פינפאַרנט איז געגאנגען
טאגיי. אריינסוקנדיק אפּ דעם שפּיר, ווי ס'איז דורכגעגאן דער
שליטן מיטן מעס, האָבן די עסקימאסן פאדקערנועט אפּ צוריק,
געמאכט א שליס גלייבן זיי זאָלן פארבינדן א קנופּ, און ווי-
טער פאָרגעזעצט דעם וועג פארה אבער האָבן זיי געמאכט
נאָך א נייעם שליס. אזוי איז אפּ א שטרעקע פון אנדערהאלבן
קילאָמעטער פארבונדן געוואָרן פינפּ „הנופּ“.

אומגעקערט זיך אין קאַלאַניע, זיינען די עסקימאסן ארויס
גלייבן אפּן איינ ניט פארגייענדיק אין די יורטעס אריין. דאָ
האָט טאגיי און נאָך אימ אלע איבעריקע אַנגעהויבן זיך קוליען,

אויסגעקאטשעט זיך גענוג איבער דער גלאטער אידעאלאג, און דאן ערשט אומגעקערט זיך אפן ברעג. דאָ האָבן די עסקימאָסן צעלייגט א פֿיער און לאנג האָבן זיי איבער דעם געטרייטלט און אויסגעשלאָגן זייערע קליידער. די לעוויזע האָט זיך געענ-דיקט, און די אָנטיילנעמערס זיינען זיך צעגאנגען אין די יורטעס.

באהאלטן אין יורטע האָבן זיך אויך יעראָקס קינדער. בא זיי האָבן זיך אָנגעהויבן די טרויער־טעג. זייער טרויער געדויערט פינף מעסלעס (טאלכלימאט קאוויי—פינף שלאָפן, ווי עס דריקן זיך אויס די עסקימאָסן). פאר דעמדאָזיקן פערזאָד טאָר קיינער ניט אריינגיין אין יורטע און ניט ארויסגיין פון איר. קיינער אין יורטע טוט זיך פאר די אלע פינף מעסלעס ניט אויס. אין די טרויער־טעג איז קאטעגאָריש פארבאָטן צו פאר-נעמען זיך מיט וועלכער סיניט איז ארבעט, באזונדערס מיט געוויי.

v. די קאָלאָניע בא דער ארבעט

די לאגע מיט פלייש האָט זיך ניט געבעסערט. אסאך פון אונדז האָבן געקרענקט. דאָס אלע האָט געבראכט די העכסט אפערגלויביקע עסקימאָסן צום געדאנק, אז אפ ווראנגעלס אינדזל לעבט זייער א בייזער רוע, וואָס וויל ניט, אז אפ זיינ ערד זאָלן וווינען מענטשן.

דער „טוגאנהאק“ (רוע, שלעכטער גיסט) איז א קלוגער, א כיטרער, א דורכגעטריבענער. ער צעשטערט דאָס געזעג נאָך כײַעס, ער מאכט שלעכטן וועטער, דאָס הייסט—ער נעמט צו באמ עסקימאָס דעם איינציקן קינאל פאר עקוויסטענצ. אויסערדעם, ווי סײַז שוין דערמאנט געווען, קען דער טוגאנהאק ארויסגאנווענען א מענטשלעכע שאַטן, אליין זיך אין אימ באזעצן און אָנברענגען קרענק און, ענדלעך, אויך דעם פריט. דער מענטש איז אָנמעכטיק צו קעמפן קעגן אימ, סטארעט ער זיך דעריבער אינהייטן מיט אימ גוטע, פריינטלעכע באציונגען און ווי מעגלעך אימ פארגיטיקן מיט מאטאָנעס. ער טראָגט

אונטער טוגאנהאקן די טאמע טייערסטע פראדוקטן: טויטני-
צוקער, טיי, שמאלץ—דאָס אלץ צעווארפט מען און מע צע-
ברעקלט איבער דער ערד.

דער ווראנגעלישער טוגאנהאק איז, לויט דער מיינונג פון די
עסקימאָסן, געווען באַזונדערס אַ בייזער און כיטרער. ס׳איז דער-
גאנ דערצו, אז די עסקימאָסן האָבן מוירע געקראָגן דורכצו-
גיין אין דער פינצטער דרייהונדערט מעטער. ווען איך האָב
זיי געפרעגט, פארוואָס האָבן זיי קיין מוירע ניט געהאט צו
פאָרן מיט מיר אפּ געפאנג, האָבן זיי געענטפערט:
— דו ביסט אַ באַלשעציק, און פאר אַ באַלשעציק האָט אַ
א שעה אויך מוירע!

צו דער צייט אָבער בין איך אליין געהעגן קראַנק און האָב ניט
געקענט ארויספאָרן מיט די פאנגער. קיין אינעריידן האָט ניט
געהאַלפן. דער שעד איז פעסט געווען אינעם אָפגעשטאנע-
נעם באוויסטווען באַ די עסקימאָסן. און רעוולטאטן פון מיין
פראָפאגאנדע האָבן געקענט אַנקומען ווער ווייסט ווען. די
לאגע אָבער פון דער קאָלאָניע האָט ניט דערלויבט צו ווארטן.
מע האָט געדארפט מיט איין קראַפ ארויסקראַפן דעם שעד פון
זינע פאָזיציעס.

געהאַלפן האָבן די בערן.

איבערגעקומען די קרענק, בין איך אריבערגעפאָרן אפּ דער
צאָפניווייט, וווּ סע געפינט זיך, ווי די עסקימאָסן האָבן געהאלטן,
דעם שעדס שטאפיקווארטיר און צימ גליק, האָב איך דאָרט
דערשאָסן אַ בער. דאָס איז געווען אַ קלאַפּ איבערן קאַפּ דעם
שעד. די יעגער האָבן באַשלאָסן, און ער איז גאַרניט אזוי
שטארק, ווי זיי האָבן געדענקט, און האָבן זיך גענומען ציען
נאָכן געפאנג.

ווידער דערפאָלג נאָכאמאָל פלייש און פעל. די עסקימאָסן
זיינען פריילעך געוואָרן. געענדיקט זיך די געפאלענע שטימונג.
די לאגע פון דער קאָלאָניע איז געווען געראטעוועט.
דער אונטערגעקומענער פריילינג און דער פון טאָג צו טאָג
אלץ בעסערער געפאנג האָט לאַכרוטן געוונט געמאכט די
קאָלאָניע.

איצט איז די אומגאפע געווען—ניט צו דערלאָזן קיין ענלעכע באדינגונגען נאך ווינטער אין די וויטערדיקע יאָרן. צום אָנ- הייב ווינטער איז נייטיק געווען צו באַזאָרגן פולקאָם די קאָלאָ- נייע מיט פלייש. דאָס איז אָבער ניט גרינג געווען אויסצופילן אין אונדזערע באדינגונגען.

יאמפערד איז פאראן דאָ אסאך בלויז אומזומער, און ווינטער טרעפט מען זיי ניט. דערביי איז דער זומער זייער א קורצער, און די נעפלען מיט די שטורעמיגע באגרענעצונ דעם סעזאָן טון פאנגען יאמפערד ביי א יינ כוידעש. פאר דעמדאָזיקן כוידעש דעש דארפ מען פארגרייטן פלייש אפ די איבעריקע עלם כאדאָשימ.

די זאָרגלאָזיקייט פון די עסקימאָסן די קליינע צאל יעגער און דער לאנגזאמער גאנג פון אונדזערע וועדבאָטן און בינדארעס האָבן נאָך שווערער געמאכט דאָס פליישפארגרייטן. דעריבער פלעגן מיר זומער צייט ווארפן אפן געזעג אלע קרעפטן. די מיטארבעטער פון אונדזער פאקטאָריע זינען גלייכ מיט די פאנגער פארנומען געווען מיט קריגן פלייש.

דערפאר האָט די קאָלאָניע דעם צווייטן און דריטן ווינטער פארבראכט גאנץ בעשאַלעמדיק און דורכגעמאכט א גאנץ גרוי- סע ארבעט. מיר האָבן צוגעפאנגען קאָלעקציעס פון דער פאונע און פלאָרע, פון דער געאָלאָגיע און פאלעאָנאָלאָגיע פון אינדזל, און דורכגעפירט א מאַרשרוט פאָטאָגראפירונג פונעם ברעג פאס.

די עסקימאָסן האָבן אָפט געהאלפן אין דער ארבעט. עמעס, די סטימולן צו דער ארבעט זינען פאר זיי ניט שטענדיק גע- ווען אלציינען. פייגלען פלעגן זיי ברענגען אין דער מערהייט פאלן דערפאר, ווייל מע האָט זיי צוגעזאָגט א באלוינונג.

אז די עסקימאָסן האָבן דערזען, ווי איך זאמל צונורפ גע- וויקסן און נעם זיי דערביי אומבאדינגט מיט די קווייטן, האָבן זיי באַשלאָסן, אז די קווייטן רעכנ איך אוועקצופירן קיין מאָסקווע, און דאָרטן וועט מען זיי באַקוקן, אָפמאַלן, מאַכ מיט אזעלכע געמעלן ציצן און זיי איבערשיקן אפ טשוקאָטסעז און אפ ווראנגעלס אינדזל. דערפאר האָבן אלע, און באַזונדערס

די פרויען און די מיידלעך, געטרײַ אָפּגעטרײַגט צו מיר יעדער באַמערקט בלימל און אָנגעוויזן דאָס אָרט, וווּ סײַז געפונען געוואָרן. דאָס האָט באַדײַטנדיק פאַרגרינגערט די אַרבעט. שפּעטער האָב איך זיי דערצײלט דעם עמעסן ציל פונעם קלייבן, נאָר די אַרבעט איז זיי שוין אזויפיל געפּעלט געוואָרן, אז זיי האָבן מיר אפּ ווייטער אויך געטרײַגט די קוויטן, בלויז צומאָל געפּאָדערט, איך זאָג זיי דערפאַר באַווייזן, ווי סײַ זעען אויס די פאַרטריקטע געוויקסן אפּן ווייטן בויגן פאַפיר אין מיין הערבאַרונג.

די סאַמע שווערסטע אַרבעט איז געווען דאָס אַראָפּנעמען דעם פּלאַן פאַרענדיקט האָבן מיר זיי אין פּרילינג פון 1928 יאָר. נאָך אַן אַכט-אינצוואַנציקטאַגיקן אַרומפּאַרן מיט הינט איז די בייזסטע פרעסט.

VI. א ריזע איבערן אינדזל

סײַז די מיט מאַרט, א לויטערער פּרימאַרגן, א שטיק, דאָר רעמ-מיזרעכדיק ווינטל, א שטאַרקער פּראָסט. אונדזער קלייבן זיך געדויערט ניט, דער שליטן איז גע- פאַקעוועט פון פרויען נאָך. מיר שפּאַנען אײַנע די הינט און לאָזן זיך אין וועג אריין מיט מיר פּאַרן אַנאַקוליא, יעסוי, אַנאַלקאַ נאָקא, איז די לעצטע צווייענס ווייבער — מאכשוק און טימאַנו.

דער ציל פון אונדזער נעכטע איז דורכשניידן דעם אינדזל און איבערלאָזן אפּ זײַנע צאַפּנדיקער וײַט אַנאַלקאַ און נאָקאַן מיט זייערע ווייבער. זיי וועלן עס זײַנען די ערשטע איינװוינער אפּן צאַפּנדיקן ברעג.

מיר האָבן דרײַ הינטגעשפּאַנט. אפּ יעדער הונט קומט אָן באַ א דרייסיק קילאָגראַם מאַסע. זיי זײַנען שטאַרק אויסגעמאַך גערט נאָך דער פּאַריארער נאַכט, דאָך, ניט געקוקט דערום, שלעפּן זיי אָן באַזונדערער מי די שליטנס.

אַבער נאָך איידער מיר זײַנען אָפּגעפּאַרן צען מעטער פון קאַלאָניע, האָט די באַוועגונג אָנגעהויבן ווערן לאַנגזאַמער.

נאָבן אָפּטאַרן איין שאַ האָט זיך דער ווינט געפֿיטן אפּ אַ מיר-
רעכדיקן, און נאָך איז אַ האַלבער שאַ אַרומ - האָט זיך אָנגע-
הויבן און אנקעגנדיקער נאָרד.

די ווינט איז געוואָרן פֿאַרנעפֿלט. הינטער די פֿיס האָט אָנ-
געהויבן זיך רויכערן דער שניי.

אונדז אנקעגן פֿליסן דינינקע שניי-שטרעמעלעך זיי וואַקסן
פֿאַדמיטנדיק אָן. איבער אונדז הייבט זיך אָפּ, ווי אַ דאַמפּ, אלץ
העכער און העכער, אַ שניי-שטויב. אלע סימאָנים, אז פֿאַלד
הייבט זיך אָן אַ זאווערוכע.

איך שיק אָפּ צוריק אַנאַלקאַן מיט די פֿרויען און זעצ פֿאַר
מיט די איבערגעבליבענע דעם וועג. איך פֿאַשליס, אויב ס'וועט
זיך אַינגעפֿן, אָפּצופֿירן דערווייל די פֿראַדוקטן מיטן ווערקצייג.
נאָך אַ האַלבער שאַ רוקן מיר זיך פֿאַרויס בערעכדיק גרינג.
אַבער די טייַכלעך פֿון שניי-שטויב וואַקסן אַדז גרעסער און
סאַרייניקן זיך. סע טראָגט זיך שוין שניי-שטויב אפּ אַ הייך פֿון
אַ מעטער. די הינט הייבן אָן זיך אָפּשטעלן. דער ווינט שטאַרקט
זיך פֿון מינוט צו מינוט. אָט האָט זיך שוין אָנגעהויבן אַן עמע-
סער גענעם. דער ווינט הייבט אָפּ דעם שניי-שטויב ביז צען
מעטער, און, ווי מעשוּגע געוואָרן, שלידדערט ער זיך מיט אימ.
סאַם אָנגעזעענע קרישטאַלעכלעך פֿון שניי שמייסן מיט אזאַ קראַפֿט
אז פֿאַלד ווערט דאָס גאַנצע פֿאַנעם צינויפּגעקאוועט מיט אַ
גוואַלדיקן ווייטיק. אַנאַקוליעס שליסן גייט פֿופּצן מעטער הייך-
טער מיינעם, און איך זע פֿלויז אָן אַ סילוועט פֿון אימ. דעם
דריטן שליסן זעט מען נאָך ניט אָן. קעדייַ ניט צו פֿאַרלירן די
כאוויירימ, שטעל איך זיך אָפּ און פינד צונויפּ אלע דרייַ שליסנס
מיט איין רימען. אינדערהייך לייכט זיך דורכ אַ העלפֿדויער
הימל. עפּשער וועט די זאווערוכע אָפּהערן? פֿאַרויס!

דאָס פֿאַנעם פֿילט שוין מער ניט קיין שניי-שמיצ. ס'איז פֿאַ-
דעקט מיט אַ דורכויסיקער שניי-מאַסקע. איך פֿיל, ווי די לונג-
גען ווערן אָנגעפֿילט מיט פֿיכטקייט. ס'ווערט שווער צו אָטעמען.
דער אָטעם איז פֿאַראַלזירט. איך וואַרפּ זיך אָן קויכעס אַפּן
שליטן. און פֿלוצימ... אַ נעס! דער שליטן, וואָס האָט זיך קאַמ-
קאַמ געשלאַפּט, גיט זיך, ווי אַ פּויגל, אַ טראַג פֿאַרויס. סע

בליצט דורכ א געדאנק: „די הינט האָבן זיך א ריט געטאָגן, —
וזינט אויס, א בער“, — איך רײס אראָפּ פון פלייצע די ביקס
און דער שליטן יאָגט — איך די אויערן איז א שארפער טײפ
דער קאָפּ דרײט זיך... איך גיב זיך א וואלגער מיטן גאנצן קערן
פער אפן טאַרמאַן, אונט... א נײער נעט! קײן שום ווידערשטאַנד.
איך רײס אראָפּ דאָס שניידהיטל פון פאַנעס און קוק אפּ די
הינט. מע זעט נאָר די סאַמע נאַענטע. זײ ליגן צונויפגעדרײט,
ווי קנילעכלעך, און זײנען שוין אפּ העלפט פאַרשאַטן מיט שניי.
פאַם שליטן זײנען פאַרשאַטן די גליטשערס. איך פאַרשטיי שײן,
אז די הינט האָבן זיך שײן לאנג אָפגעשטעלט... אַנקעגן
טראַגט זיך א דורכאנאַדוקע מאַסע שנייטשטייב, און דאָס שאַפט
א פולע אילייניע פון ווילדן גאַלאַפּ. אַנאַקוליעס הינט ליגן אויך
רוק הינטער מיטן שליטן, און גלײַכ זײ איך. באַמערקט ער
אויך נישט דעם אַפּשטעל...

ער זיצט אפן שליטן מיטן רוקן צום הינט און שרײט זײך
אויס דאָס געוויינלעכע נורענע „ערה עקו“ כּלומר צום דרײטן
שליטן — דאָסעלבע בילד. אייך יעטײ מיט נאַרן שטעלן אונט
טער רוקן זײערע פלייצעס דעם הינט און שרײען אפּ די הינט.
אפילע איך די פאַיעס פּלײט זיך א פּעסטע איבערצוגינג, אז די
שליטנס פאַרן..

מיטן געלעכטער פירט זײ אריינס פונעם טאַעס. איך גײ צו צו
מינע הינט. אפּ די מאַרדעס בא זײ איז געוואָרן און אייזשאַך
לעכצ אפּ א פינגער די גרעב. איך נעם פּיט זײ אראָפּ די מאַסקעס.
די אַרעמע נעבעס הייבן אָן קײטשען לערן די הענט שפּרונגען
מיר אפּ דער פּרוסט. און ווידער פאַרדרייט זיך. זײ קנילעכלעך,
לייגן זײ זיך אפּן שניי.

איך מאַכ נאָך איינ פּרויב צו רירן זיך פאַרייס. נאָר שײן
איז הונדערט מעטער אריים באהאַלטן די הינט ווידעראמאַל איז
שניי אריין די מאַרדעס. זײ הערן אײפּ צו פּאַלגן די קאַמאַנדע
און ווארפן זיך פון איינ זײט איך דער אַנדערער, וועלנדיק זיך
באהאַלטן פונעם שניי-וויכער.

ענדלעך גיט דער גאַנצער שפּאַן, ווי לויט א קאַמאַנדע, זיך
אַ קערעווע צוריק און טראָגט זיך. שײר נישט איבערסערנדיק דעם

שליטנ, מיטן ווינט... אדע אונדזערע באמיונגען אויסצוקערעווען זיי זינען ארויסגעוואָרפן. מע מוז זיכ־אומקערן. מיר ווארפן ארויס אונדזער אַנלאָדעכצ אונ מיט לידיקע שליטנס יאָגן מיר צוזאָ- מען מיטן ווינט. אונ ער, א פארשיקערטער פון זיג, רעוועט אונ יאָגט נאָך אונדז וואָלקנס שניי-שטויב.

פארדריסלעכער פון אלעמען איז דאָס, וואָס דאָס אלצקומט פאָר בא א לויטערן, פערנמוסערנעם הימל. קיינ איינ וואָלקנדל, קיינ סימען פון קיינ כמארעלע. אַן אַנסאַפעקדיקע איידל-בלויע איבערדעק אונ א העלע זון. אזוי איז אינדערהייכ. אונ אונטן— אפ צען מעטער העכער פון דער ערד פייפס א ווינט, א דורכוי- סיקע וואנט שניי טראָגט זיכ...

איז אנדערהאלבן שאָ ארומ פאָרן מיר אונטער צו דער קאָ- לאַניע... א לויטערער הימל, א קאמ-באמערקבאר צאָפן-מירעווי- דיק ווינטל אונ... קיינ אָנהייב פון קיינ זאווערוכע!

אפן אנדערן טאָג קלייב איכ ווידער צוזאמען די עסקימאָסן אונ לאָז זיכ אוועק איז וועג אריין. קעדיי גרינגער צו מאכט די אַנלאָדונג, נעם אימ נאָך א שליטנ. ס'איז שטיל. דער פראָסט איז נאָך שטארקער, ווי נעכטן. קימאט דעם גאנצן וועג לויפן מיר פאגלייכ מיט די שליטנס. די פרויען קענען לאנג ניט לויפן, זיצן זיי מערסטנטייל, איינגענורעט איז די שליטנס אונ פריירן גאנצ פיינ.

ביז פיר אזויגער פאָרן מיר אָן פאסירונגען. זעלטן נאָר שטעלן מיר זיכ אָפ, קעדיי גאָזן די הינט איבערכאפן דעם אָטעם אונ באדעקן מיט אייז די שליטנ-גליטשערס.

פאר דער לעצטער אָפּעראציע וועגן האָט יעדערער פון אונדז א פלאש וואסער איז בוזעם אונ א קליינ שטיקל בערנ-פעל אפן שליטנ. מיר רופן עס אָן „וואָידא“. מיר גיסן אָן וואסער אפ דערדאָזיקער „וואָידא“ אונ גיפן גיכ א פאָר דורכ מיט דעם איבער דעם שליטנ-פוס. א דינ, גלאַנצנדיק אייז-הייטל ציט זיכ אָן אפ אימ.

די שווערקייט פון דערדאָזיקער אָפּעראציע באשטייט דערין, וואָס מע דארפ די ארבעט דורכמאכטן מיט הוילע הענט אפ א שטארקן פראָסט, אונ די קונצ איז, מע זאָל דאָס אייז אַנלייגן אפן

שליטל-פוס אינ א גלייכמעסיק דינעם שיכט. אויב מע פירט די אָפּעראציע דורכ קונציק, גליטשט זיכ דער שליטנ אומגע-וויינלעכ פריי. דעריבער לוינט עס זיכ איינצושטעלנ אונ ארויס-נעמען די הענט פונ די ווארעמע הענטשקעס.

פיר אזייגער שטעלנ מיר א ביידל אונ בייסנ צו. מיר עסן רוי געפרוירנ יאמפערד-פלייש מיט שטיקעלעכ שמאלצ, סוכע-רעס אונ טיי מיט קאָנסערוונ-מילכ. די מילכ איז אויכ פאר-פרוירנ אונ הארט, ווי א שטיינ. מיט א האק צעהאקן מיר אפ העלפט די פושקע, איינ העלפט ווארפן מיר צוזאמען מיטן בלעכ אינ טשייניק אריינ, אונ די צווייטע פארוקן מיר אינ זאק אריינ - נישקאָשע, סוועט זיכ ניט אויסגיסן!

די אָנגעפרוירענע עסקימאָסקעס האָבן זיכ הארט צוגעטוליעט צום רוישנדיקן פרימוס אונ שלינגען גיריק די געזאָטענע ווא-סער. איכ האלט מיט הוילע הענט דאָס הייסע אייזערנע קווערטל אונ פיל, ווי א ווארעמקייט צעגיסט זיכ מיר איבערנ גאָרנ קער-פער. ליבע קוואָרט! סארא גליק ס'איז צו האלטן דיכ אינ די הענט אונ פילג דיין ווארעמקייט!

דאָכ איז שוין צייט צו רירן ווייטער. דער געצעלט הייבט אָן זיכ שאַקלענ. ס'האָט א צי געטאָן א מירעוווינטל. סע ווייזן זיכ ווידער שניי-טייכלעכ. אָנגעלערנט פונ דער נעכטיקער דער-פאָרונג, גיב איכ מיטאמאָל א שלינג-איינ דעם אָרעפ, ווארפן אריינ אינ זאק די קוואָרט אונ אייל צו די איבעריקע.

אינ וועג אריינ! איידער סע צעשפילט זיכ דער שטורעם, דארפן מיר זיכ דערקלייבן צו דעם בערישן באַרג-דורכגאנג. דער וועג אהינצו ליגט פונקט צווישן די צאָפנדיקע אונ דאָרעמדיקע באַרג-רוקנס. דער דורכגאנג איז אפ צוויי שאַ וועג פונ אונדז.

דער ווינט שטארקט זיכ. די טייכלעכ זיינען געוואָרן פריי-טער, העכער אונ האָבן פארנומען דעם גאנצן דורכגאנג צווישן די באַרג-רוקנס. דער טאָל האָט זיכ איבערגעפיטן. אינ מירעוו-זייט לאָזט זיכ ארונטער הינטערנ האַרזאָנט א גרויסער, רויטער זונ-קיילעכ, ריכטיקער גיט קיינ זונ-היילעכ, נאָר א ספּעריאָד - עמעצער האָט גענומען די זון אונ זי צונויפגעפלעטשט. דער גאנ-

צער מ'רעו ברענט. סע צינדט זיך אן דער שניי. סע צינדן זיך אן די שניי-שטרעמלעך און דער שטויב, וואָס איבער זיי. דער גאנצער טאָל איז, ווי פארגאָסן געוואָרן מיט צעשמאַלצע-נעם מעטאל, וואָס רינט שטורעמדיק פארג-אראָפּ. פונעם שטראָם הייבט זיך אופ א העל-רויטער דאמפ. און פאם האָרי-זאָנט שטייט א הויכער, ווי א געדיכט-פּיאָלעטע מאסע, דער פארג-שפיצ פער רי און די שפיצן, וואָס רינגלען אימ ארומ. די אומגעהייערע „סרייפע“ אפ די שניי-פעלדער שמידט צו דאָס אויג. סע באצויבערט און איינציטיק דריקט עס מיט איר מעכטיקייט. די עסקימאָסן, וואָס זיינען געוויינלעך גלייכגילטיק צו דער נאטורס שיינקייט, רייסן איצט אויך ניט אָפּ די אויגן פון די רויכערנדיקע רויטע שטראָמען. יעטוי רופט אויס אופגע-רעגט:

— פינעפיכטאָק! (זייער גוט).

אָבער די סרייפע ווארעמט ניט. זי איז גרוילעך קאלט. מע פילט דעם קאלטן ווינט דורכ דעם צווייענדיקן פוטערנעם אָנ-טון. דער פוטער פונעם באלכיי ארומ פאָנעם איז פונעם אָטע-מען און פונעם שניי-שטויב געוואָרן, ווי אן אייז-רינג. די הענט מיטן פאָנעם האָבן אופגעהערט צו פילן. פונעם נוקען נאָכאנאנד צו די הינט טוט וויי דער גאָרגל. אָנשטאָט א געשריי רייסט זיך פא אונדז א כריפען.

ס'איז שוין פינצטער געוואָרן, ווען מיר זיינען אריינגעפאָרן אין פארג-דורכגאנג און געמאכט אן אָפשטעל אפ נאכטלעגער. דאָ פילט מען ווייניקער דעם ווינט, נאָר דער פראָסט איז דער-זעלבער. די הינט ציטערן און קוויטשען. דער שניי איז אזוי הארט, און וויפל זיי פאמיען זיך ניט צו מאַכן זיך א גריפל, העלפט עס זיי ניט. מיר נעמען ארויס די מעסערס און גייען צו צו זיי. זיי ווייסן שוין, וואָס מיר קלייבן זיך טון, און, ווי לויט א קאָמאנדע, ווערן זיי שטיי. מיר שניידן אויס שטיקער הארטן שניי און טרעטן איינ די אויסגעפיידעטע גריפעך. די הינט דרייען זיך צונויס ווי בייגעלעך, לייגן זיך אין די אויסגעגראָ-בענע גריבער און דעקן זאָרגעוודיק איינ די לאפעס און די בעזער מיט די געדיכטהאָריקע וויידלען. איצט וועט זיי זיינ ווארעם.

פאר זיכ שטעלן מיר אום א בידל. דעם שנייקן דיק שפרייטן
מיר אויס מיט הירשן-פעלן, און אפ זיי לייגן מיר זיכ אינ
שלאפזעק. די מידקייט נעמט אירס, און באלד ווערן מיר אנ-
שלאפן.

באנאכט כאפ איכ זיכ אום פון שטארקן ווייטיק אינ די פיס.
זיי ווערן פארפרוירן. סע ראטעוועט היינט ניט אפילע דער ווא-
רעמער שלאפזאק. הינטערן בידל הערט מען גיכע שפאן. דאָס
ווארעמט זיכ יעטוי. ער איז ארויסגעקראָכט פון זאק און לויסט
ארום דעם בידל. נאָר אָט האָט ער זיכ איינגעמאָסטעט אינ
ווינקל און באמיט זיכ צו צעברענען דעם פרימוס.

די פרויען שלאפן אויכ ניט. איכ לאָז איבער דעם זאק,
שלאָג אָן דעם טשייניק מיט שניי און דערלאנג נאָקאָי. מע מוז
זיכ פארדינען א קווערטל רעטנדיקן אָקרעפ.

— צי האָט איר געבענקט?

מע פארגיט מיר איצט אָפט דידאָזיקע פראגע. געוויינטלעך
ענטפער איכ דערופ אזוי:

— יא, איכ בענק נאָכן אינדזל, נאָכ מיינע כאוויירימ — הי
עסקימאָסן, נאָכ מיינ הינט-געשפאן, נאָכ די זאווערוכעס.
דאָס יאָר האָבן מיר, זעענדיק דעם צושטאנד פונעם אייז,
זיכ ניט געריכט אפ קיין דאמפער און מיר האָבן געגרייט זיכ
צום פערטן מאָל ווינטערן. „ליטקע“, דורכרייסנדיק זיכ בוכ-
שטעבלעך דורך דער גראָבער אייז-וואנט, האָט אונדזערע פלע-
נער צעשלאָגן. ווי שטארק האָבן אָנגעהויבן קלאפן אונדזערע
הערצער, אז מיר האָבן דערזען דעם אייזשפאלטער! דאָס איז
דאָך געווען דער ערשטער דאמפער פאר דריי יאָר.

אינ 1927 י. האָבן אונדז צוויי אעראָפלאנען צוגעשטעלט א
יאָריקן קאָמפלעקט „פראוודא“ און עטלעכע בריוו, און נאָכדעם
האָבן מיר צוויי יאָר נאָכאנאנד ניט געזען קיין איינ מענטשן,
ביז ס'איז געקומען צופליען דער הידראָפלאן פאר „ליטקע“ ס
אָנקומען. די עטלעכע צענדליק מענטשן, וואָס זיינען געשטאנען
אפן באָרט פון שיפ, האָבן בא אונדז אויסגעזען, ווי א גרויסער
אמוינ. די רייד פון די געקומענע כאוויירימ זיינען פול מיט
אומפארשטענדלעכע, נייע פאר אונדז, ווערטער און גאנצע

פראזעס, מיט אומבאקאנטע נעמען: פינפֿיָאָר, סאַצפארמעסטונג, זעלבסטקריטיק, קאַלעקטיוויזאציע, נאַבילע, טשוכנאָוסקי א.א.וו. סאמע דאָס פארשטענדלעכסטע אָרט אינ צײַטונג איז געווען די פערטע זײַט — די מעלדונגען. דאָס אלץ צוזאמען האָט אינ־טריגירט, געצויגן. ס׳האָט זיך געגלוסט וואָס גיכער קומען אפן קאַנטינענט, זיך ארײַנטון אינעם ראש פון די שטעט, דערהערן די נײַע לאַזונגען פון דער רעוואָלוציע, כאפן די נײַע לעבנס־טעמפן, גיכער צעזעגענען זיך מיטן אינדזל.

נאָר אָט איז געקומען דער טאָג פון אָפּפאַרן. ס׳האָט דורכ־געהודעט דער פײַפּ. מע דארפ זיך געזעגענען. ביז ווייטיק קוועטשט מען זיך די־הענט. נאָך ווייטיקדיקער איז אפן הארצן. דרײַ יאָר קאמפ האנט בא האנט. דרײַ יאָר פרעסט, זאווערוכעט און אײַז! געמיינזאמע לײַדן און פריידן האָבן אונדז געמאכט פאר אײַגענע, צונויפגעשמידט אונדז אינ אײַן מישפּאַכע...

„ריטקע“ האָט זיך געלאָזן אינ גאנג. אונדזער שטיבל ווערט פארהוילן אינ געפּל. בסערלא יוערן די ליניעס פון ברעג. מיר גײַען אוועק פונעם אינדזל. ניט אײַנמאַל פאר די דרײַ יאָר האָבן זיך בא אונדז ארויסגעריסן קלאַלעס אפ זײַן אדרעס. און אײַצט האָבן מיר ערשט דערפילט, ווי שטארק מיר האָבן זיך מיט אײַם צונויפגעלעבט, מיט זײַן הארבער נאטור, מיט זײַנע זא-ווערוכעס.

UNIVERSITY OF CALIFORNIA
LIBRARY
100 S. BURNETT AVENUE
LOS ANGELES, CALIF. 90024

БХР 25 1979

Єврейською мовою
Г. УШАКОВ
Робінзони острова Врангеля

На єврейском языке
Г. УШАКОВ
Робинзоны острова Врангеля

Українське Державне Видавництво
Нацменшостей при Президіт ВУЦВК-у
„УКРДЕРЖНАЦМЕНВИДАВ“